Rechten van minderjarigen in gerechtelijke procedures

Spanje

Volgens artikel 12 van de Spaanse grondwet worden Spanjaarden meerderjarig vanaf de leeftijd van 18 jaar. Wie nog geen 18 is, wordt in Spanje als minderjarige/kind beschouwd.

1. De handelingsbekwaamheid van het kind

De leeftijd waarop eisers in Spanje een zaak zelf aan het gerecht kunnen voorleggen, is 18 jaar.

Alleen ontvoogde minderjarigen kunnen zelf een vordering instellen. Over het algemeen wordt ontvoogding bereikt op de leeftijd van 18, of 16 met toestemming van een rechterlijke instantie, met toestemming van de ouders of door huwelijk. In een aantal regio's kan al met 14 jaar ontvoogding worden verkregen.

De minimumleeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid is in Spanje 14 jaar, overeenkomstig de wet inzake de strafrechtelijke aansprakelijkheid van minderjarigen. Maatregelen die worden opgelegd aan kinderen die jonger zijn dan de minimumleeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid (in Spanje jonger dan 14 jaar), zijn vrijwillig of betreffen uithuisplaatsing.

2. Toegang tot aangepaste procedures

Jeugdrechtbanken: Overeenkomstig Organieke Wet 5/2000 van 12 januari inzake de strafrechtelijke aansprakelijkheid van minderjarigen worden zaken met betrekking tot misdrijven en overtredingen die zijn gepleegd door personen tussen de 14 en 18 jaar oud, behandeld door specialistische rechtbanken die "*Juzgados de menores*" worden genoemd. Strafprocessen tegen criminele jongeren worden behandeld door gespecialiseerde rechters/officieren van justitie.

Het Openbaar Ministerie (OM) is verantwoordelijk voor de bescherming van de wettelijk erkende rechten van minderjarigen. De maatregelen die kunnen worden opgelegd aan criminele jongeren van 14 tot 18 jaar, zijn verzameld in een aparte wet (Organieke Wet 5/2000 van 12 januari inzake de strafrechtelijke aansprakelijkheid van minderjarigen).

Is de dader jonger dan veertien jaar, dan wordt niet de voornoemde wet inzake de strafrechtelijke aansprakelijkheid van minderjarigen toegepast, maar de specifieke artikelen van het Burgerlijk Wetboek en de rest van de huidige verordening.

In zaken waarbij kinderen als slachtoffer of als getuige betrokken zijn en die door reguliere rechtbanken worden behandeld, worden speciale wettelijke waarborgen geboden in overeenstemming met de leeftijd van de kinderen. Zo worden de getuigenverklaringen van de meest kwetsbare kinderen afgelegd aan een gespecialiseerde psycholoog en geregistreerd, zodat ze niet in de rechtbank hoeven te worden herhaald en een visuele confrontatie tussen het kind en de vermeende dader in ieder geval wordt vermeden.

Civiel recht: De gewone civiele rechtbanken (*Juzgados de Primera Instancia*) behandelen vorderingen van kinderen volgens het civiel procesrecht.

Daarnaast zijn er gespecialiseerde civiele rechtbanken die uitsluitend gezinszaken behandelen: de familierechtbanken (*Juzgados de Familia*).

Het Openbaar Ministerie is gerechtigd om deel te nemen aan civielrechtelijke procedures waarbij kinderen of personen met een handicap betrokken zijn, totdat voor hen een voogd wordt aangewezen.

Hoewel minderjarigen doorgaans niet in staat zijn om zelf een civiele procedure in te leiden, bepaalt de wet dat, wanneer een maatregel mogelijk van invloed is op hun belangen en zij er volwassen genoeg voor zijn, zij wel moeten worden gehoord, in ieder geval wanneer zij twaalf jaar of ouder zijn.

Bij een scheiding van tafel en bed of een echtscheiding stelt de rechtbank het belang van het kind altijd voorop.

Zaken in de bestuursrechtspraak waarin kinderen een rol spelen, kunnen betrekking hebben op kinderbescherming, adopties, asiel, migratie, gezondheid, onderwijs, administratieve sancties.

3. Wettelijke en beleidsmaatregelen om onnodige vertraging te voorkomen in zaken waarbij kinderen betrokken zijn

In het algemeen en voor alle rechtsgebieden is ter voorkoming van vertragingen in procedures met betrekking tot minderjarigen wettelijk vastgelegd (in Organieke Wet 1/1996 van 15 januari inzake rechtsbescherming van minderjarigen) dat in gerechtelijke of bestuursrechtelijke procedures het verschijnen of horen van minderjarigen voorrang heeft en plaatsvindt op een manier die passend is voor hun situatie en hun ontwikkeling, zo nodig met hulp van gekwalificeerde professionals of deskundigen. Daarbij wordt hun privacy gewaarborgd, wordt gebruikgemaakt van een voor hen begrijpelijke taal, in een toegankelijke vorm en aangepast aan hun omstandigheden, krijgen zij uitleg over zowel de inhoud van de vragen als over de gevolgen van hun verklaringen. Alle procedurele waarborgen worden in acht genomen.

Strafzaken: De geldende wettelijke en beleidsmaatregelen verschillen naargelang van de situatie: het kind als slachtoffer of het kind als dader.

Civiel recht: Eisers kunnen de rechtbank verzoeken om conservatoire maatregelen te treffen. In de regel kunnen kinderen de rechtbank niet zelfstandig verzoeken om conservatoire maatregelen op te leggen en hebben zij de hulp van hun wettelijke vertegenwoordigers nodig.

Wanneer kinderen betrokken zijn bij een familierechtelijke procedure, worden er doorgaans voorafgaand aan het vonnis conservatoire maatregelen genomen in het belang van de betrokken kinderen, zoals voogdij, voedsel, bezoek, financiële ondersteuning enz.

4. Mechanismen en procedures voor de ondersteuning van kinderen en de belangen van het kind

De Spaanse wet bevat een aantal belangrijke bepalingen ter ondersteuning van maatregelen om het voor minderjarigen gemakkelijker te maken om hun rechten uit te oefenen. Er wordt voorzien in een passend rechtskader voor *buitenlandse minderjarigen* waarbij voor degenen die zich in Spanje bevinden, ongeacht hun administratieve status, hun rechten op onderwijs, gezondheidszorg en sociale dienstverlening onder dezelfde voorwaarden worden erkend als voor Spaanse minderjarigen. *Minderjarigen die beschermd worden door openbare lichamen*, worden automatisch beschouwd als verzekerd voor gezondheidszorg.

Overheden zijn verplicht om ervoor te zorgen dat kwetsbare groepen, zoals minderjarigen zonder geleide, minderjarigen die internationale bescherming nodig hebben, kinderen met een handicap en kinderen die het slachtoffer zijn van seksueel misbruik, seksuele uitbuiting, kinderpornografie en mensenhandel, worden beschermd en dat hun wettelijke rechten in acht zijn genomen.

In de wet inzake rechtsbescherming van minderjarigen geldt als leidend beginsel voor overheidsoptreden de bescherming van kinderen tegen alle vormen van geweld, waaronder geweld in hun gezinsomgeving, gendergeweld, mensenhandel, genitale verminking bij meisjes enz. De bescherming van kinderen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld, vormt een van de pijlers van de nieuwe wet op de bescherming van kinderen en jongeren die op 28 juli 2015 is bekendgemaakt.

De bureaus voor slachtofferhulp vallen onder het ministerie van Justitie of onder de autonome gemeenschappen en hebben als zodanig bevoegdheden op dit gebied overgenomen. Deze bureaus bepalen voor elk slachtoffer afzonderlijk wat diens specifieke beschermingsbehoeften zijn, en helpen het slachtoffer op juridisch, psychologisch en sociaal terrein, teneinde primair slachtofferschap zoveel mogelijk te beperken en secundair slachtofferschap te vermijden. Er worden speciale diensten ter ondersteuning van kinderen aangeboden.
Wat betreft kinderen die betrokken zijn bij gerechtelijke procedures kent de Spaanse wet minderjarigen in elk geval, zonder onderscheid op basis van leeftijd, handicap of andere omstandigheden, het recht toe om te worden gehoord, zowel in familierechtelijke als in elke bestuursrechtelijke, gerechtelijke of bemiddelingsprocedure waarop dit van toepassing is, en die leidt tot een beslissing die van invloed is op hun persoonlijke, gezins- of sociale leven, waarbij hun mening naar behoren in aanmerking wordt genomen, afhankelijk van hun leeftijd en maturiteit. Kinderen moeten daarom de informatie krijgen die zij nodig hebben om dit recht te kunnen uitoefenen, in een taal die zij verstaan en in een eenvoudige vorm die is aangepast aan hun omstandigheden.
Aangezien het beginsel van “het belang van het kind” een prioriteit is geweest als materieel recht, als algemeen beginsel van vertolking en als procedureregel, schrijft de Spaanse wet inzake rechtsbescherming van minderjarigen voor dat elke maatregel die in het belang is van het kind, wordt genomen en waarborgt deze wet met name de bescherming van de privacy van het kind.
De algemene gedachte is dat het belang het kind voor elk kind afzonderlijk moet worden beoordeeld en bepaald, rekening houdend met alle omstandigheden die het kind aangaan.
De definitie en de criteria die het belang van het kind bepalen, zijn vastgelegd en beschreven in artikel 2 van de wet inzake rechtsbescherming van minderjarigen.

5. Toezicht op de tenuitvoerlegging van beslissingen in procedures waarbij kinderen betrokken zijn

Het kind als dader: Strafrechtelijke maatregelen voor kinderen zijn er uiteindelijk op gericht om het kind te laten terugkeren in de maatschappij. Deze terugkeer moet goed worden voorbereid door middel van educatieve maatregelen en gespecialiseerd personeel. Het valt voor een groot deel onder de bevoegdheid van de autonome gemeenschappen om te zorgen voor een kindvriendelijke rechtspleging na een gerechtelijke procedure. Zij dragen de hoofdverantwoordelijkheid voor de noodzakelijke reclasseringsmaatregelen, taakstraffen of onderwijs.
Het kind als slachtoffer: Kinderen die het slachtoffer zijn van een strafbaar feit, krijgen sociale dienstverlening aangeboden die is afgestemd op hun specifieke geval.

Civiel recht:

Kinderen kunnen partij zijn in een civielrechtelijke procedure. Daarom moet elke gerechtelijke beslissing aan hen worden meegedeeld en kunnen zij om de tenuitvoerlegging van een gerechtelijk vonnis vragen. Dit alles loopt via hun wettelijke vertegenwoordigers (aangezien zij geen wettelijke handelingsbevoegdheid hebben), tenzij zij ontvoogd zijn.
Als verweerder: Kinderen kunnen verantwoordelijk zijn voor het verbreken van overeenkomsten die zij zijn aangegaan, omdat zij aansprakelijk zijn voor hun eigen eigendommen.

6. Toegang tot rechtsmiddelen

Er zij op gewezen dat in het Spaanse recht zowel de regeling voor de toegang tot middelen als maatregelen ter bescherming van de rechten van het kind in geval van een belangenconflict met de ouders, in alle rechtsgebieden hetzelfde is.

Strafrecht:

Beroep in geval van een beslissing tot niet-vervolging: Er is in Spanje een uitgebreid rechtskader voor de bescherming van minderjarige slachtoffers: Wet 4 /15.
Alle kinderen hebben het recht om informatie te ontvangen, een klacht in te dienen, beroep in rechte in te stellen of mechanismen voor rechterlijke toetsing in te schakelen en om een schadevergoeding te vorderen tijdens of na een strafproces waarin het kind slachtoffer was. Voor elk kind dat het aan middelen ontbreekt, zal het recht op kosteloze rechtsbijstand worden erkend.

Civiel recht:

Ter verdediging van hun rechten en waarborgen kunnen kinderen:
de bevoegde overheidsinstantie om bescherming en voogdij vragen;
de officier van justitie te informeren over de omstandigheden;
klachten indienen bij de ombudsman;
verzoeken om de beschikbare sociale overheidsmiddelen;
verzoeken om rechtsbijstand en de aanstelling van een verdediger in rechte;
individuele klachten indienen bij het VN-Comité voor de Rechten van het Kind.
In geval van een belangenconflict voorziet de wet in de aanstelling van een gerechtelijk voogd.
Bij civiele rechtbanken kan bezwaar worden aangetekend tegen administratieve uitspraken met betrekking tot de bescherming van minderjarigen.

Kindvriendelijk recht in Spanje (in het Engels)(606 Kb) PDF (606 Kb) en

Laatste update: 17/01/2024

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.